

Wojciech OPANIA

PRZYKŁADY UKŁADÓW MODELOWYCH OŚRODKÓW PRZEWODNYCH GOP

Streszczenie. Umożliwienie bezkonfliktowego uczestnictwa w wypoczynku różnych grup ludzi, segregacja elementów zagospodarowania doprowadziła do podziału na strefy użytkowania: głośną, pośrednią i ciszą w granicach projektowanych ośrodków. Przedstawione modele: równoległy, prostopadły, gwiazdowy konstruowano głównie w oparciu o analizę czystości wody zbiornika, jej przeznaczenia, położenia w krajobrazie, otulinę zieleni, komunikacji. Celem było wyznaczenie terenów optymalnych dla danego typu rekreacji.

Umożliwienie bezkonfliktowego uczestnictwa w wypoczynku różnych grup ludzi, wyboru aktywnych sposobów spędzania wolnego czasu prowadzi do izolacji, grupowania, segregowania elementów zagospodarowania. Podziału takiego dokonać można, analizując:

- 1) izolację akustyczną,
- 2) wizualną czy psychologiczną.

Izolacja określa strefy intensywności zagospodarowania:

Strefa głośna - grupować będzie elementy o dużym natężeniu hałasu i dynamiki ruchu, a więc znajdować się w niej będą usługi handlowe, kulturalno-rozrywkowe, gastronomiczne, sportowe. Tereny zabaw młodzieży, jak i komunikacji i jej obsługa.

Strefa pośrednia - grupuje tereny wysoko zorganizowanych gier sportowych, jak: korty tenisowe, siatkówka, koszykówka, przyrządy gimnastyczne, ciężkoatletyczne i kulturystyczne oraz elementy urządzeń lekkoatletycznych. Część usług kulturalnych: kluby, kawiarnie widokowe, jak i ograniczona komunikacja kołowa.

Strefa ciszą - odległa od źródeł hałasu charakteryzuje się wysokimi walorami estetycznymi, bogatą zielenią, miejscami kontemplacji. W strefie tej należy lokalizować spokojne kawiarnie, schrony przeciwdeszczowe, miejsca widokowe, czytelnie, sale muzyki poważnej, gry ogrodowe - bilard, kręgle, krykieta, minigolf, łucznictwo itp.

Do strefy ciszą mogą przylegać ośrodki hotelowe bez dojazdów lub domki kempingowe dla osób pragnących spokoju.

Uczestnictwo elementów w strefach oraz ich systematyka w dużej mierze zależy od głównej koncepcji autora, który tym samym formom może nadać zupełnie różne funkcje przez odpowiednią lokalizację, sąsiedztwo, warunki

naturalne, a nawet przez pewne predyspozycje psychiczne mówiące o takim a nie innym podejściu do projektowanego tematu.

Przedstawione modele pokazują możliwości lokalizacji poszczególnych elementów w strefach w zależności od danych wyjściowych. Systematyka jest materiałem porównawczym o przesłankach obiektywnej oceny formułowania i lokalizacji elementów zagospodarowania w ośrodkach rekreacyjnych.

Modele oparte na wyżej przyjętych zasadach charakteryzuje się następującymi cechami:

A - Równoległy system lokalizacji

1. Równoległy od brzegu układ komunikacji, stref oraz zespołów wypoczynkowych. Pierwszy szereg zespołów wyposażony w główne usługi i parkingi ma za zadanie odciążenie zespołów przybrzeżnych. Zastosowanie przy szerokim pasie zieleni, która przejmuję funkcje strefy pośredniej i cichej. Duża elastyczność lokalizacyjna, bardzo dobre warunki wypoczynku przywodnego.

2. Komunikacja zbliżona do linii brzegowej, co narzuca tworzenie ośrodków opartych na dojeździe indywidualnym. Ośrodek rekreacji masowej z dużym utrudnieniem organizacji strefy pośredniej i cichej.

3. System równoległy mający cechy prostopadłego stosowany przy bardzo odległej komunikacji i szerokim pasie zieleni. Tworzenie dwu linii ośrodków z jednej strony wodnych, z drugiej leśnych ze wspólnym pasem strefy ciszy poprzecinanej komunikacją prostopadłą. Strefa ciszy mocno zainwestowana ze względu na dużą liczbę rekreantów.

4. Komunikacja główna oddalona od brzegu przechwytuje główne obciążenia. Do ośrodków przywodnych dopuszcza się ograniczony dojazd. Ośrodki zwarte - warunki lokalizacyjne optymalne.

5. Zwartość linii stref rekreacyjnych. Komunikacja blisko brzegu tworzy łącznie strefę głośną. Strefa pośrednia i ciszy odcięte od masowego uczestnictwa przywodnego, co rozbija zwartość przestrzenną. Wypoczynek głównie dla zmotoryzowanych.

6. Komunikacja przeprowadzona w strefie pośredniej sugeruje małe jej obciążenie. Tereny wypoczynku mało zainwestowane - mała liczba rekreantów.

7 i 8. Stosowanie przy zbiornikach zanieczyszczonych. Ośrodki leśne z funkcją widokową zbiorników wodnych, mała możliwość pełnej rekreacji.

B - Prostopadły system lokalizacji

1. Od komunikacji głównej liniowe, prostopadłe rozłożenie strefy głośnej z punktowym stykiem z linią brzegową tworzy ośrodki leśno-wodne. Strefy pośrednie i ciszy dobrze izolują poszczególne zespoły, ograniczony kontakt z wodą.

2. Jak wyżej, z możliwością tworzenia ośrodków o zróżnicowanej formie i większych możliwościach wyboru stosowania form wypoczynku. Ośrodki leśno-wodne, dostęp do wody ograniczony, wymagający dużych inwestycji.

3. Wykluczenie w strefie głośnej komunikacji kołowej, która zostaje zatrzymana na głównym parkingu wejściowym. Dopuszczony większy kontakt z linią brzegową, izolacja stref jak w schematach poprzednich.

4. Liniowe prostopadłe rozłożenie stref głośnych. Strefę głównych usług zlokalizowano punktowo. Doprowadzenie komunikacji do ośrodków przybrzeżnych, które tworzą duże skupiska ruchu turystycznego. Wypoczynek masowy z dobrą izolacją zespołów.

5. Prostopadły podział stref. Ośrodki leśne bez fizycznego kontaktu z wodą. Woda jako element widokowy z dopuszczeniem sportów wodnych.

6. Zbiorniki zanieczyszczone. Lokalizacja ośrodków leśnych, woda jako element widokowy ciszy systemu równoległego.

C - Gniazdowy system lokalizacji

1. Połączone strefami pośrednimi ośrodki leśne i wodny dają duży wybór możliwości wypoczynku. Zbliżenie ich ułatwia komunikację oraz umożliwia wydzielenie dużych obszarów ciszy. Warunki lokalizacyjne i wypoczynkowe optymalne.

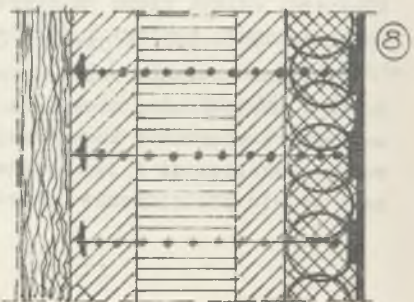
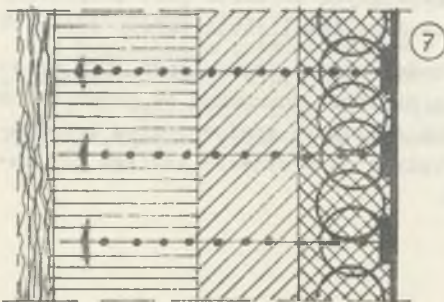
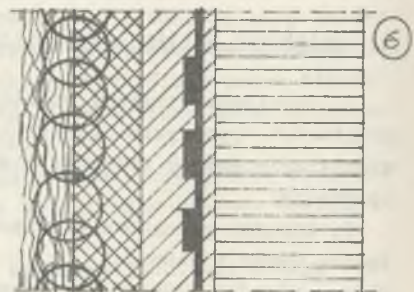
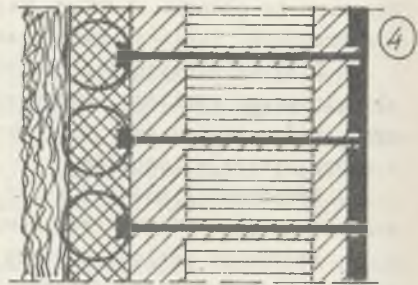
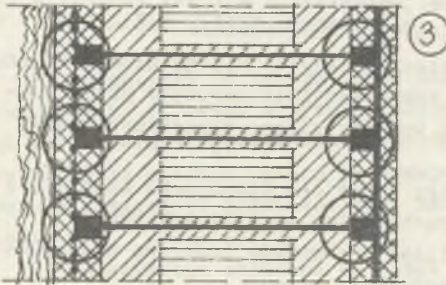
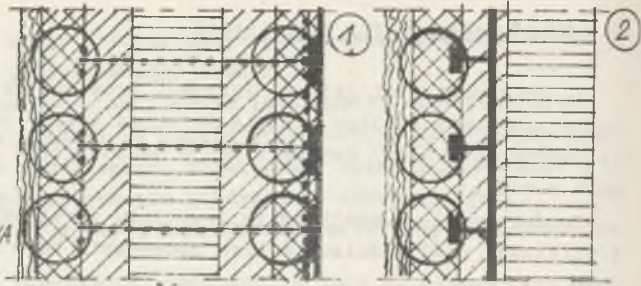
2. Ośrodki gwiazdowe mieszane w zieleni dzielą komunikację na dwa rodzaje: wodny i leśny.

Główny ośrodek nadwodny ma komunikację główną, staje się centrum całego zespołu zbierający największą intensywność zabudowy i obciążenia turystycznego, dzięki czemu intensywność okalających ośrodków jest zwiększona automatycznie. Komfort i możliwość swobodnej lokalizacji bardzo duże.

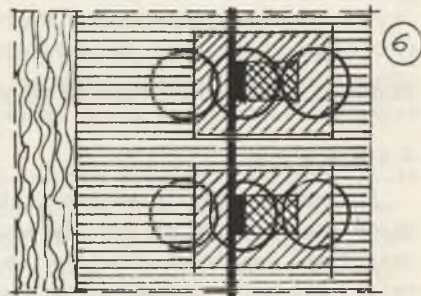
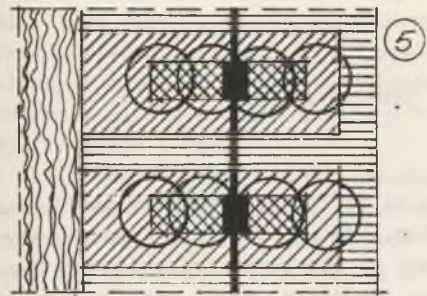
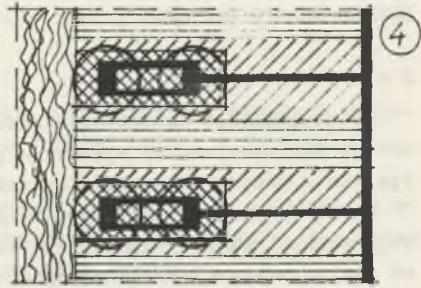
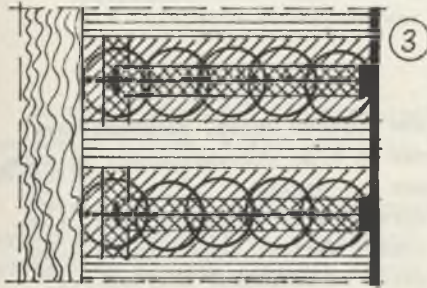
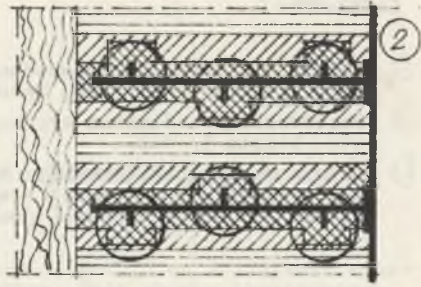
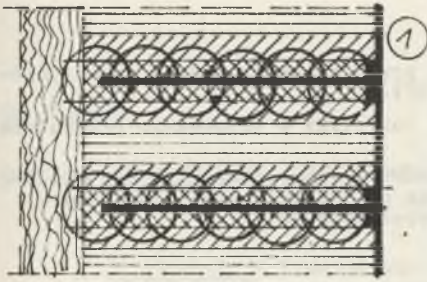
Pokazane systemy, zależnie od czystości wody w zbiornikach, ich położenia w krajobrazie, otoczenia otuliną zieleni, formowane są głównie mimo wszystko w oparciu o komunikację, która staje się krwioobiegem proponowanych lokalizacji i jej traktowanie wpływa na przyjęcie takiego czy innego modelu postępowania projektowego.

LEGENDA :

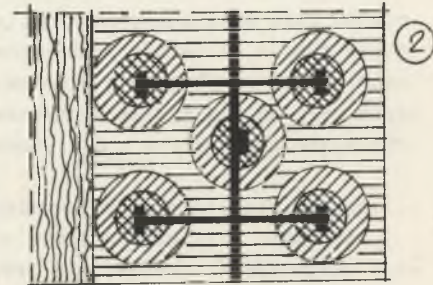
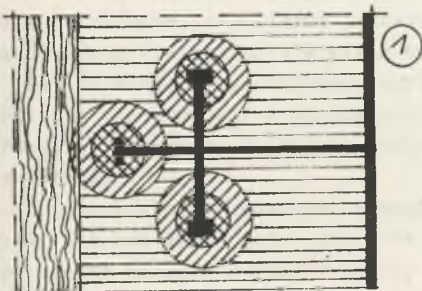
- ① OŚRODKI
- STREFA GŁOSNA
- — — — POŚREDNIA
- — — — CISZY
- KOM. KOKOWA
- — — — PIESZO-ŻEZONA
- WODA

Równoległy system lokalizacji ośrodków

Prostopadły system lokalizacji ośrodków

Gniazdowy system lokalizacji ośrodków

LITERATURA

- [1] Armata W.: Projekt zagospodarowania przestrzennego rejonu wypoczynkowego nr 26 LP"-GOP. WPU, Katowice 1971.
- [2] Dziewoński M.: Studium wypoczynku i turystyki w planowaniu generalnym GOP. Miasto 9/1965.
- [3] Opania W.: Zagospodarowanie nieużytków poprzemysłowych na przykładzie aglomeracji górnośląskiej - wyrobiska piaskowe. Praca wykonana w latach 1981-1985 w ramach problemu węzłowego 10.2.

ПРИМЕРЫ МОДЕЛЬНЫХ ЦЕНТРОВ РАСПОЛОЖЕННЫХ ВЕЛИЗИ ВОДЫ ГОРНОСИЛЕЗСКОГО ПРОМЫШЛЕННОГО БАССЕЙНА

Р е з ю м е

Бесконфликтное обеспечение отдыха разным группам людей, селекция элементов благоустройства привела к разделению на зоны использования: громкую, среднюю и тишины в границах проектированных баз отдыха.

Представление модели: параллельная, вертикальная, звездообразная, конструированы главным образом опираясь на анализ чистоты воды в резервуарах, её предназначения, местонахождения в пейзаже, зазеленения, коммуникации. Целью работы было определение оптимальных территорий для данного типа отдыха.

EXAMPLES OF MODEL SYSTEMS OF NEAR WATER CENTRES OF GOP

S u m m a r y

Nonconflict participation in the rest of different groups of people needs the division of utility zones: noisy, medium and silent. Models presented are constructed mainly on the base of the purity analysis of the water, its utilization, settlement in the landscape, green envelope, communication. They are as follows: prallel, perpindicular, starshaped. The objective of the paper is to find optimal area of the recreation.